

עין משפט
נר מצוה

יב א מיי פכ"ג מהלכו שבת הלכה זו סמג שם
טוש"ע אורח סימן שכב

ב ב מיי שם (ופ"ו מהל' סעיף ו:
גוילה ואכירה הל"ו)
סמג שם ועשין ריד ולאין עב טור שרי"ע אורח שם
טוש"ע חו"מ סימן שע
סעיף ג:

בא ג ד מיי פ"ד מהל' י"ט הלכה כ סמג לאוין עה:

תורה אור השלם

1 אף איש אל דרב ואל יוכח איש וְעַמּוּךְ כַּמְרִיבִי בָהֶן:
הרש"ע ד ד
2 ויאמר ה' מי יפתח את אחאב ויעל ויפל בְּרִמְתָּה גלעד ויאמר זה בכה וזה אמר בכה ויצא וירחץ והעמד לפני ה' ויאמר אני אפתנו ויאמר ה' אליו בקה:
ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאי ויאמר תפתה וגם תוכל צא ויעשה כל:
מלכים א כב כ-כב
3 לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לגנב עקי:

תהלים קא ז
4 שבעת קלון מכבוד שמה גם אָתָּה וְהַעֲרַל תִּסּוּב עֲלֶיךָ בּוֹס יָמִין ה' וְקִקְלָלֶן עַל כְּבוֹדֶךָ:
חבקוק ב טו
5 גם עגש לצדיק לא טוב להבות גדיבים על ישר:

משלי יז כו
6 בי לא אלא חפץ ירשע אָתָּה לא יִדְרָךְ רַע:

תהלים ה ה
7 איך נפלת משמים הילל בן שחר נגדעך לֶאֱרָץ וְחֹלַשׁ עַל גּוֹיֶם:

ישעיהו יד יב
8 כל מלכי וְהִייתָ שָׁרָב שִׁכְבוּ כַּבּוֹד אִישׁ בְּבֵיתוֹ:

ישעיהו יד יח
9 נָחָה שָׁקֶטָה כָּל הָאָרֶץ פָּצְחוּ רָקִיעַ יִשְׁעֵיהּ יו ז

10 וְרָבְצוּ שָׁם צִידִים וּמָלְאוּ בְּחַיִּים אֲדָמָה וְשָׁבְנוּ שָׁם בָּנוֹת וַעֲבָדוּ וַשְׁעִירִים יִרְדּוּ שָׁם:

11 בָּלָם יַעֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהֵי הַם אֲתָה חֲלִיתָ כְּמוֹנוֹ אֲלֵינוּ נִמְשָׁלְתָּ:

12 מִמִּי נַעֲמֻת וְעָרְלָה וְהַשְׁכְּבָה אֶת עַרְלָתָּה יִתְקַלַּל לֵב יוֹ:

13 וְשָׂאֵת הַמִּשְׁלַל הַזֶּה עַל מֶלֶךְ כְּבֹל וַיֹּאמְרוּ אֵיךְ שָׁבַת גִּשְׁתְּהָ מִדְּבַרְהָ:
ישעיהו יד ד

מוסף תוספות

א. ומשני. מוס' הרא"ש.
ב. מנחם' הרא"ש איתא: לפי שחורשיבם שהם שלהם. (ועי' רש"י).

קמט:

לפירוש זה דאם הלל לא איירי אלא במקפידין אס כן אמאי קאמר לעיל לימא מתניתין דלא כהלל והא הלל במקפידין איירי ומתניתין דלעיל אחי שפיר כוותיה דהא רישא דבאין מקפידין איירי דקמתי שואל דאילו למקפידין אסרינן שאלה לפי מה שפירש' להכי נראה לפרש עוזרין משום מדה ומשום משקל כלומר קרובין לגא לידי כך שיעברו משום מדה שע"י שמקפידין זה ע"י ורגילין ליקח צמדה זה מזה גס ציו"ט יעשו כך וגם כל בני אדם היו אסורין בכלי של מדה כדאמר צביה (דף כט: ושם) אכל למקפידין נותן הוא עצה שלא ישתמפו שקרוצים הן לגא לידי איסור מדה וכן לידי איסור משקל ממוך שרגילים לשקול על ידי הקפדתן גס ציו"ט לא ירגישו עד שישקלו ולידי מנין כשישאל אחד מהן ס' אגוזים יאמר לו מן לי מ' להשלים ק' כמו שרגילין לעשות ומשום לוויין ופורעין ציו"ט כדאמר לעיל דלשון הלאה אסור והם ממוך שמקפידים יזכירו לשון הלאה לפי שאמר השואל אס אזכיר לו לשון שאלה משמע דהדרא צניניה לכך אומר לשון הלאה וכדברי הלל אף משום רבית דכשלוין זה מזה כבר דאין לידי רבית לפי שפעמים שזה משלם יומר שאע"פ שמקפיד הוא צנש הוא שלא ישלם כמו שהלוינו צשציל שהנהנו וכיון שאינו מוחל היו רבית אכל שאר בני אדם מחלי ולא היו רבית והשגחא מתני' איירי במקפידין דסתם שכנים שאינם חזרים מקפידין ומ"מ דרך שאלה מותר ומה שדברו כאן על מקפידין לא אמרינן אלא גבי חצורה שרגילים לישראל זה מזה תדיר ואחי לידי איסור אכל שכנים שאינן תדירין כל כך לשאלו זה מזה מותרים ואין לגזור בהם שמה יצאו לידי איסור ולהכי לא משני כי אמר מתני' דלא כהלל דמתניתין איירי כשאין מקפידין משום דסתמא דמתני' איירי במקפידין כדפרישית. מ"ר: **מאי טעמא** משום קוביא. היינו כרצי יהודה צס רבי טרפון דאמר אין אחד מהן נזיר שלא נתנה נזירות אלא להפלאה וסבירא ליה דלא מחית אינש לספיקא ולית להכתחא הוי אלא כלידך דר' יהודה דפסקינן בסנהדרין צפרק זה צורר (דף כה. ושם). מ"ר:

ח' מטיילין ארשים על הקדשים ביו"ט. תימה דאמר

צפרק צ' דקדושין (דף נג. ושם) דאין חולקין זכחים כנגד זכחים ומנחה תהיה איש כאחיו ועוד דפריך התם מוהאנעיס מושכין ידיהם והגרגרינס חולקין^א מאי חולקין חוטפין כו' ואומר רבי דאין מועלת בהם חלוקה וגורל שיהא ממונו לקדש צו את האשה ולהזיאו דצדיינס אכל מ"מ מטיילין היו חלשין לתת לכל א' חלקו פן יריצו צידת דכמצי (הושע ד) ועמך כמריצי כהן והא דמשני התם חולקין לאו דוקא אלא חוטפין ולא משני הכי משו' דחולקין משמע כופין לחלוק ע"כ מחמת שחוטפין אותן שאינן שלהם.^ב מ"ר: מה

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

וכדברי (צ"ס) הלל. דחייש שמא יוקירו חיצוי בהלואת ככרות אף משום רבית:
בניו ובני ציטו נמי. ליחוש לרבית וכל הני:
להלוות. משלו:
בניו ובני ציטו. הסמוכים על שלחנו דכיון דהכל משלו אין כאן רבית:
להטעימן טעם רבית. שידעו כמה קשה אלמא כיון דמשלו הוא אין

כאן איסור רבית. והלכך גבי מדה ומשקל ומנין נמי לאו קפידא הוא אלא להשוותם צלא קנאה:
אי הכי מנה גדולה כנגד מנה קטנה נמי. דמוקמינן טעמא לקמן משום קוציא ואפי' בחול אסור וכיון דהכל משלו אמאי אסור להטעימן טעמא קוציא בעלמא הוא:
מאי טעמא. מותר ולא חייש לקוציא:
דכרצ יהודה אמר רב. דלהטעימן בעלמא הוא:
עס אחר לא כדרכ יהודה אמר שמואל. דכיון דמקפידין עוזרין משום מדה ומשקל ומנין:
משום קוציא. דגול הוא דאסמכתא לא קניא. והא אסמכתא דסמין על הגורל אס יפול גורל אמנה הגדולה אזכה זה ולפיכך תלה עצמו אף לגורל הקטנה על הספק ואילו יודע מתחלה שכן לא היה מתרצה:
של חול. של קדשים של אשתמול:
כמריצי כהן. ככהנים אלו שהם צעלי מריצה:
אפי' דחול נמי. לישמרי להו להפיס ציו"ט כי היכי דלא לינצו:
זה צכה. אני אפתנו צכה:
צשעת קלון. צנצונדנצר משתעי שהיה מטיל משכב זכור על המלכים וכשהגיע יומו של צדיקיהו נמשכה ערלתו ג' מאות אמה והיינו צשעת קלון:
חזא דגוליה קרא צנצונדנצר כטיב. שפיר מצינ לאוקמי כוליה צנצונדנצר וה"ק שמה גס אמה כאותם שהיית מקלה אותן והערל והמערל והמגנה:
צשעה ששעה לו כו'. לקמן היא. מדקאמר לאותו צדיק ש"מ אנוס היה:
ענוש לצדיק לא טוב. צדיק המעניש לא טוב וכיון דאינו טוב הרי הוא רע:
וכספי לא יגודך רע. אלמא אינו נכנס צמחילמו:
חולש על גוים. צנצונדנצר כמצי:
ושעירים ירקדו שם. ולא אנשים וצשציל הצריות מסתלקין המזיקין ונמלא מצטל גזירת המלך:
המסיבה. מלכים שהיו מסובין ויושבין לפניו:
גס אמה חוליה כמונו אלינו וגו'. ציורדי גיהנם כמצי דכמצי לעיל מנייה שאול מתחת רגזה לך לקראת צואך וגו' (ה):
חוליה כמונו אלינו נמשלה. לשון ממשלה:
נעמת. סבור אמה להיות צנועס מן האחרים:

מדוד
וכדברי ב"ה שאומרים לא תלוה אשה מחברתה ככרות כו'. ומטיילין חלשים כו'. פירוש מטיילין גורלות. אבל לא על המנות. אוקמיה על המנות של חול ביו"ט. נבוכדנצר אנס צדיקיהו בעבירה, וכיון שנענש נבוכדנצר ע"י צדיקיהו נענש גם הוא, שנאמר שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר, שמה גם אתה והערל זה צדיקיהו. ואמרין האי קרא כוליה בניי כתיב, ועוד צדיקיהו צדיקא מאי הוה ליה למיעבד. אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעשה אותו רשע לגיהנם רעשו כל יורדי גיהנם אמרו שמא למשוול עליהם הוא בא או ל"יחלות כמותם הוא בא שנאמר וְגַם אֶתָּה חֹלִית כְּמוֹנוֹ אֲלֵינוּ נִמְשָׁלָה נמשלת. לשון ממשלה:
נעמת. סבור אמה להיות צנועס מן האחרים:
מדוד

ובכתיב כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כּוֹלֵם וְגו' אמר רבי יוחנן שנחו ממשכב זכור וא"ר יוחנן כל ימיו של אותו רשע לא נמצא שחוק בפה כל בריה שנאמר נָחָה שָׁקֶטָה כָּל הָאָרֶץ פָּצְחוּ רָנָה מִכָּלָל דַּעַד הַשָּׂתָא לֹא הוּהּ רָנָה וְאָמַר ר' יִצְחָק אָמַר ר' יוֹחָנָן אֲסוּר לַעֲמוּד בְּבֵיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רִשְׁעִי שֵׁנָא'^[א] ושעירים ירקדו שם ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שביקש אותו רשע לעשות לאותו צדיק כך נמשכה ערלתו שלש מאות אמה והיתה מחזרת על כל המסיבה כולה שנאמר שבעת קלון מכבוד שמה גם אתה והערל ערל בגימטריא שלש מאות הוי ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שירד אותו רשע לגיהנם רעשו כל יורדי גיהנם אמרו שמא למשוול עליהם הוא בא או ל"יחלות כמותם הוא בא שנאמר וְגַם אֶתָּה חֹלִית כְּמוֹנוֹ אֲלֵינוּ נִמְשָׁלָה נמשלת יצאתה ב"ק ואמרה כָּל מַמְי נַעֲמַת רַדָּה וְהַשְׁכְּבָה אֶת עַרְלָתָם^[א] איך שבת נוגש שבתה מדרבהה א"ר יהודה אמר רב שבתה אומה זו שאמרה

מדוד

מסורת הש"ס

א) נצ"ל הילן, צ' צ"מ עה.
ו)שם מסוק הש"ס ולא מילמא היא כי יחשוב נכון על קוציא וז' ציאר העי"ו צא"ח סומן שרייב ס"ק ד', א) נצ"ל ברה ומשום אציו לא היה הגון לפיכך לא הזכירו, כ"כ רש"י בעיוצין פ. ד"ה צביה, ד) נצ"ל ברה, ס) כסהדרין פט. קצ:, ו) נחניגה יצ: סוטה טז. כסהדרין קנ:, ו) ס"י לחזק, ח) נציך לעיל קמח:
צמשה, צמשה,

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה אמה וכו' וגו' חלית כמוט או אלני ככ"ל והדיא:

גליון הש"ס

גב' כד שהבירו נענש על דה. עי' צ"צ דף כב ע"א מוס' ד"ה אלא נעשמה:

מוסף רש"י

כדי להטעימן טעם ריביות. שידעו כמה מלעבר ומלך הטמט, ובינו מה טעמו גדול (ב"ם שם). זה דרוח של צבות. שלפי שזא הצי ננות היה דוחו מחוץ לפתחו ולהפילו (סנהדרין קב:). לא יגורך רע. לא יגור אלאך (נחניה ב') לא יגור עמך רע (סוטה חב).

רב נסים גאון

פרק עשרים ושלשה שואל אדם
וכדברי בית הלל אף משום ריביות. הוא שהוקדם וכדור בראש הפרק (דף קסח) וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה ככר לחברתה עד שתעשנו דמים שמה יוקרו חטים או יודלו ונמצאו באות לידי רבית. ועיקר זה במשנה בפרק איהוה נשך (דף שנה).

רבינו חננאל

וכדברי ב"ה שאומרים לא תלוה אשה מחברתה ככרות כו'. ומטיילין חלשים כו'. פירוש מטיילין גורלות. אבל לא על המנות. אוקמיה על המנות של חול ביו"ט. נבוכדנצר אנס צדיקיהו בעבירה, וכיון שנענש נבוכדנצר ע"י צדיקיהו נענש גם הוא, שנאמר שבעת קלון מכבוד זה נבוכדנצר, שמה גם אתה והערל זה צדיקיהו. ואמרין האי קרא כוליה בניי כתיב, ועוד צדיקיהו צדיקא מאי הוה ליה למיעבד. אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעשה אותו רשע לגיהנם רעשו כל יורדי גיהנם אמרו שמא למשוול עליהם הוא בא או ל"יחלות כמותם הוא בא שנאמר וְגַם אֶתָּה חֹלִית כְּמוֹנוֹ אֲלֵינוּ נִמְשָׁלָה נמשלת יצאתה ב"ק ואמרה כָּל מַמְי נַעֲמַת רַדָּה וְהַשְׁכְּבָה אֶת עַרְלָתָם^[א] איך שבת נוגש שבתה מדרבהה א"ר יהודה אמר רב שבתה אומה זו שאמרה

מדוד

מסורת הש"ס

א) וַיֵּץ מִטֶּם לָקֵט עֵץ דָּרֵה וּחָץ, וַיַּחֲזִיקוּן סָוּ: גִּטְיוֹן ח: בִּיק פ' בִּית 5, א) עִיז 1. וּמוֹסֵף מִיִּתְאָן, ד) לַעֲלֵל קִינָה, ס) וַנִּבְרַח כִּי, ו) שֶׁס כד: לַעֲלֵל מ: קִדְוִשׁן לָג. עִיז מר: וַנְּחַם קִבֵּי, ו) בְּרִיחַ סה: עִישׁ, ח) כְּמוֹת הָ, ט) וְלִיל יוֹמָא, י) גִּי רִשִׁיל דְּאִתָּה, ס) לַעֲלֵל קִינָה, ג) וְלִיל מִלֵּךְ פִּי אִוְחִי כִדְכִמִּי וִיכָא הֵךְ כְּלוֹמַר מוֹתֵר אִדָּם לִהֲשַׁב אִוְחִיּוֹ הַקְדוּשִׁים. עִיז עֵךְ חֲסָן, ט) כְּסִי מֵה לָךְ, ו) וּמוֹסֵף מִיִּתְאָן, ס) כְּסִי ט) וְיִקְרָא עֵי, ס) וְעִישׁ, ז) וְלִיל קִבְּאָה, ק) וְדָף וָ, ר) וְכַמּוֹת כִּבִּי: וַעֲמִין שֶׁס וְכַמּוֹת דְּרִיגִי פִיזִין, ז) וַיִּנְעֵץ מִטֶּם בְּטוֹיֹת מֵה. דְּרִיגִי חוץ מוֹסֵף בִּיצ קִינָה. דְּרִיגִי וּמוֹתוֹ מוֹסֵף מִסְחִים קִיב. דְּרִיגִי נִהָל,

תורה אור השלם

- בה זמנא מנדיגי יתוב עלי וליקר מלכותי ודריי חוץ יתוב עלי ולי תדריי ודרבני יבעון ועל מלכותי תקנת דרבי יתירה תוספת דניאל ד לג
- ועתה אנכי נתתי את כל הארצות האלה ביד גבדנאצאר מלך בבל עבדי וגם את דתת השדה נתתי לו לעבדו: ירמיהו כו 1
- אם תשוב משבת רגלך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת ענג לקדוש יי מבדד ובדדו מנשחת ודריבך ממצוא חפצך ודבר ישיעוהו נח י דבר
- כי יי אלקיך מתחלת בקרב מתוך להצילך ועתה איבדך לפניך וזהו מתנחן קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך: דברים כג טו
- ותענגבה על פלגשיהם אשר בשר חמורים בקרם וחרמת סוסים ודומות: יחזקאל כג כ
- ויקח שם ויקח את השמינית וישימו על שכם שניהם וילכו אחריהם ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחריהם וצרות אביהם לא ראו: דברים ט כג

הגהות הב"ח

א) תוב ד"ה אומר ובי לפי שהוא רוצה וישימו על שכם מלאכה ואינו: ב) ד"ה ואמר כי אלעזר וכו' וא"ת מה נזרך לאמרי מילתא דרבי אלעזר ר'אלי:

גליון הש"ס

גב' חבר גביר. ע"י מוסד דף לט ע"א מוס' ד"ה הלוקח וע"י מג"ח סימן מק ס"ק ג:

לעזי רש"י

דיקומבימונז'ט [דישקומבירמינז'ט]. פערולת פיגור.

מוסף רש"י

אמירה לנכרי שבות. מדרבנן (ב"מ 5, ז) ההרור מותר. להביא בלוג כן וכן ילאות אני נזרך להוציא על זהו (זערי קינא). חפצי שמים מותרים. גנון פוסקים דקא ומשנין על היתענות לארס (שם).

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

מדוד. מעות ודיגרי זהב והבא: ורבו יסירה הוספס לי. לאחר

שהיה ו' שנים בהמה וחזר למלכותו היה משתבח כן. ומהו המוספת שקשר תנין גדול נחש גדול בראשו של ארי כמין אפסר: **בתנ"י** לא

ישכור אדם פועלים. דכתיב (ישעיה נח) ממנאל חפנך: ולא יאמר

מדוד והבא ואיכא דאמרי שאמרה מאד מאד הביא בלא מדה יורבו יתירה הוספת לי אמר רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא מלמד שרכב על ארי זכר וקשר תנין בראשו לקיים מה שנא' ”וְגַם אֶת חֵית הַשָּׂדֶה נָתַתִּי לוֹ לְעִבְדּוֹ: **בתנ"י**” לא ישכור אדם פועלים בשבת ולא יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים (ב"אין מחשיבין על התחום לשכור לו פועלים ולהביא פירות אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות בידו כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו: **גב' (פשיטא)** מ"ש הוא ומ"ש חבירו אמר רב פפא ”חבר נכרי מתקוף לה רב אישי ג"ד אמירה לנכרי שבות אלא אמר רב אישי אפילו תימא חבירו ישראל הא קמ"ל לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים אבל אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב ומתנ"י מני כרבי יהושע בן קרחה דתנאי ”לא יאמר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב רבי יהושע בן קרחה אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהושע בן קרחה ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מ"ט דרבי יהושע בן קרחה דכתיב ”ממצוא חפצך ודבר דבר ”דיבור אסור הרהור מותר רמי ליה רב אחא בר רב הונא לרבא מי אמר ר' יוחנן דיבור אסור הרהור מותר ”אלמא הרהור לאו כדיבור דמי ”והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא שאני התם דבעינן ”והיה מחניך קדוש וליכא הכא גמי כתיב ”ולא יראה בך ערות דבר והוא מיבעי ליה לכדרב יהודה ”דאמר רב הונא דאמרי תרוייהו יחשבות של מצוה מותר לחשבן בשבת וא"ר אלעזר פוסקים צדקה לעניים בשבת וא"ר יעקב בר אידי אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש ופיקוח רבים בשבת והולכין לבתי כנסיות לפקח על עסקי רבים בשבת ”וא"ר שמואל בר נחמני א"ר ”יוחנן הולכין לטריטיות ולקרקסאות ולבסילקאות לפקח על עסקי רבים בשבת ותנא דבי מגשה משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות ”אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר ”חפצך אסורים חפצי שמים מותרין א"ר יהודה אמר שמואל חשבותות של ”[מלך] ”ושל מה בכך מותר לחשבן בשבת תנ"ה ”=חשבותות שעברו ושעתידין להיו' אסור לחשבן של ”מלך ושל

מותר לארס לחשב אורחים הקראים (נ"א: למנות אורחותין) להסב אצלו בסעודה, וכדתנן מנה אדם את אורחיו ואת פרפריותיו. פי' חשבותות של מה בכך, כמו שחשב אדם חשבון כגון חיילות המלך כן וכן אף כיצא בו אומרים לו ומה בכך, כלומר מה הנאה יש לך ומה צורך לך בזה, כגון אילו מותר בשבת. והוה שאומרים מחשבין חשבותות שאין צריכין ואין מחשבין חשבותות שצריכין. כיצד אומר אדם לחבירו כן וכן פרעלין כן וכן דיגרין הוצאתי

קנ.

מה ל"י הוא ומה ל"י חבירו. ואם תאמר ונימא דחבירו היינו דלאמר ליה שכור לי פועלים למחר וי"ל דא"כ מאי איריא חבירו אפי' הוא גמי לא מני למימר אשכור פועלים למחר דעד כאן לא קאמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר אלא משום דשאס יש צורגנין הולך הא לאו הכי לא: **ורב"י יהושע בן קרחה** היא. יש מפרש דר"ע קרוי קרחה שהיה קרח כדמניא צפרק בתרא דצבורות (דף גת. ושם) אמר כן עזאי כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה ואומר זהו היה ר"ע והיה לו בן ששמו יהושע כדלאמר צפרק קמא דשבוותא א"ל ר' יהושע בנו של ר"ע לר"ע ואין נראה לר"ת דמה שקראו בן עזאי לר"ע קרח צדדיחומא בעלמא אין לנו לקרותו כן כל שעה דלשון גנות הוא שנא' ”עלה קרח עלה קרח (ומלס ד צ) ואמרנין גמי לקמן (דף קנב). אמר ליה ההוא לדוקי לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינאה כמה הוי הוי שהיה מגנה אותו על שהיה קרח ועוד אמרי' צמגילה פרק בתרא (דף נח). שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה כמה הארכת ימים כו' א"ל רבי צרכני א"ל יחי רזון שגניע לחצי ימי ואי ר' יהושע בן קרחה בנו של ר"ע והא קיימא לן (ל' דלא נשא ר"ע צת כלצא שצוב עד שקיצל עליו לעסוק צמורה ואז היה בן מ' דמניא צסוף ספרי"א מ' שנה שימש ת"ח מ' שנה פירנס את ישראל וכל ימיו ק"ח שנים ואמרי' צקידושין פרק בתרא (דף עג). עד שלא מת ר"ע נולד רבי ואפילו נולד ר' יהושע צשנה ראשונה שנשאה לא נשאר כי אם פ' שנים מר"ע ורבי יהושע צשעה שצירך את רבי היה בן ק"מ שנים לכל הפחות צצפחות מע' שנה לא היה מצרכי' ואז היה רבי לכל הפחות בן ס' וא"כ לא היה מצרכי רק מ' שנים ועוד נראה ל' שאל נשאה עד שעסק צי רצ מרי סרי ותרי סרי שנין נמצא כשהיה רבי יהושע בן קרחה בן ק"מ היה רבי ”יומר מחצי ימיו לכך נראה לר"ת דלא ר"ע היה אלא איניש אחרינא היה ששמו קרחה וקרחה הוא שם אדם כמו קרח ונולד הרבה קודם ר' יהושע בנו של ר"ע ”. מ"ר: **אומר** אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי **ע"ר**.

י"א דדווקא לחבירו אכל לנכרי אסור לפי שהוא א) [עושה] לדעת אותה [אמריה] ואינו נראה דהא שרינן ליה הכא משו' דדבור אסור והרהור מותר [א"כ] ל"ש נכרי ל"ש ישראל. מ"ר: **ודיבור** מי אסור. פי' מן המורה דהא מדשרינן דיבור של מלוא מכלל דמדאורייתא שרי: **ואמר** ר"א פוסקין צדקה לעניים בשבת. וא"ת מה נזרך לאמריי ו) הא ה"ל לאמריי מילתייהו דצית הלל [צפ"י] [במוספתא] דמני אין פוסקים דקה אפי' להשיא יתום ויתומה ואין משדכין על התינוקות ליארס צו דברי צית שמאי וצית הלל ממירין וא"ל דניחא ליה למאיי מילתא דרבי אלעזר דמהתם לא הוה שמעינן פסיקת דקה לעניים דהא לא שרי צית הלל אלא להשיא יתום ויתומה: ואין

עין מושפט נר מצוה

בב א מיי פ"ג מהל' שבת הלכה י' סמך לאזין סה טור שריע אריח סימן טז סעף ב:

בב ג ב מיי פכ"ד שם הלכה ג סמך טז טור שריע אריח סימן טז סעף א ופי' שז סעף ח: בר ד מיי פ"ו שם ג'ל"א סמך טז:

בה ה מיי פכ"ד שם הל"ד וסמך טז טור שריע אריח סימן טז סעף ז:

בו ו מיי פ"ג מהלכות ק"ש הלכה טז סמך עשין יח טור שריע אריח סימן טה סעף ז:

בז ז ט י מיי פכ"ד מהלכות שבת הל"ה סמך לאזין סה טע"ט אריח סימן טז סעף ו: בח כ מיי פכ"ג מהל' שבת הל"ח סמך טז טור שריע אריח סימן טז סעף יז:

מוסף תוספות

א. מ' שנה עסק בפרקמטיא. מוס' צ"ב ק"ק. ד"ה ומטו. ג. שכן הם סתם שנות חיי אדם, דכתיב (תהלים צ') ימי שנתינו שבעים. מוס' בנזיות נח. ד"ה חוץ. ג. וסבדרא. מוס' צ"ב ק"ק. ד"ה ומטו. ד. בן פ"ד שוהא. מוס' צ"ב ק"ק. ד"ה ומטו.

רבינו חננאל

לא ישכור פועלים בשבת ולא יאמר לחבירו שכור לי פועלים וכו'. ואקשינן עליה מ"ש הוא ומ"ש חבירו. ובה דכתיב (תהלים צ') ימי שנתינו שבעים. מוס' בנזיות נח. ד"ה חוץ. ג. וסבדרא. מוס' צ"ב ק"ק. ד"ה ומטו. ד. בן פ"ד שוהא. מוס' צ"ב ק"ק. ד"ה ומטו.

אקשינן עליה והא הוא דאמר בכל מקום מותר להרהר חוץ מברחין ובית הכסא כו'. ואמאי לא יוחנן הילכתא כ"י יהושע בן קרחה. ודייק ר' יוחנן ואמר טעמיה דר' יהושע בן קרחה דיבור בפירוש אסור אבל היהור מותר. דכתיב ויחנן הכא גמי היהור מותר. ומפרקינן האי קרא מיבעי ליה לאסור אפילו ערותו של גוי דאשכחנו קרא דאמר וערות אביהם לא ראו. ואקשינן תוב ודיבור מי אסור, והביאו ה' שמעונת [בן]אחא שאפילו דבור אמרינן מותר בשבת ואילו הן. חשבותות, ומסקין צדקה לעניים, ומפקחין פיקוח ובלתי והולכין לבתי כנסיות ובלתי מדרשות לפקח על עסקי משדכין על התינוקות ליארס, ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות. ומפרקינן אלא אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר, חפצך אסורין דבדור חפצי שמים מותרין, ואילו כולן חפצי שמים הן. חשבותות של מלך. פירוש מילך, אורחים [נכתיב], ויבא הלך לאיש העשיר. כלומר,

המלך כגון חיילות המלך כן וכן אף כיצא בו

עין משפט
נר מצוה

קנ:

ס' ואין מחשיבין ע"ל התחום לַשְׁבוּר פּוּעִי'ים וְלִהְיָא פִּירוּת. השתל משמע דוקא על התחום אצל בתוך התחום מחשיבין לשכור פועלי' ולהציא פירו' וקשה לרבי דבסוף פ' ככל מערבין (עירובין דל"ח:): תניא לא יהלך אדם לתוך שדהו לידע מה צריכה כיצא צו לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שיכנס למרתך מיד ואומר רבי דהתם מינכרא מילתא^א דאינו מטייל אלא ליכנס למרתך מיד אחר השבת שעל פתח מדינה רגילים להיות מרחלאות כדאמר' בפ"ק^ו דמגילה (דף ו: ו) ה' מאות מעלות עשן חוץ לחומה אצל הכא אין הוכחה כ"כ בתוך התחום המחשיך לשכור פועלים ולהציא פירות וכי האי גוונא משני התם. מ"ר: **אב"ל** מחשיך הוא לַשְׁמוּר ומביא פירות בידו. מתוך פירוש הקונטרס משמע לשמור חוץ לתחום וכן משמע פשט המשנה וקשה לרבי מהא דאמר שמואל בגמ' מותר לאדם לומר לחצירו לכרך פלוני אני הולך למחר ופריך תנן אין מחשיבין על התחום לשכור פועלים כו' והשתא^ב ממתניתין גופיה תיקשי ליה דמוכחא מילתא כוותיה דשמואל מדקתני בסיפא כלל אמר אצא שאול כל שאני זכאי בלמירתו יכול אני להחשיך עליו וקא מפרש בגמ' דמה שמותר לומר מותר להחשיך וא"כ מדשרינן להחשיך לשמור חוץ לתחום אלמא שרי למימר חוץ לתחום אני הולך למחר דהא צהא תליא והיינו כשמואל ואיני יודע מאי קשיא דאי לאו דשמואל ממני' אתיא שפיר דה"ל אין לך דבר שלא יהא מותר לאדם לומר על עצמו ואפי' אשכור פועלים למחר או אצנה בנין זה יכול לומר בשבת דהוה אמיתא דווקא לחצירו אסור לומר שכור לי פועלים למחר דמהני אמירתו אצל על עצמו יכול לומר כל מה שירצה דלא מהני אמירתו וכי תלי אצא שאול ההשכחה^ג ו ה"מ בלמירה לחצירו דש אסורה ויש מותרת אצל אס איתא לדשמואל פריך שפיר דאסר כל אמירות אפילו על עצמו אלא דווקא לכרך פלוני אני הולך למחר משום טעמא דשאס יש שם צורגנין הולך והשתא פריך כיון דאי לאו האי טעמא הוה אסרת ליה אלא משום האי טעמא דווקא שרית ליה א"כ ממני' נמי תשתרי להציא פירות שאס יש מחילות מציא. נ"ל:

לָבֹרֶךְ פְּלוֹנִי אֲנִי הוֹדֵךְ. תימה מאי איריא הוא אפילו לחצירו נמי יכול לומר לך לי לכרך פלוני למחר מהאי טעמא דקאמר "מדשרי שמואל לקמן לומר לחצירו שמור לי פירות שחוץ לתחומך" דנראה הוא שאפילו זה יכול לומר מכיון שמותר להחשיך^ה וצ"ל דלא נקט שמואל דוקא לכרך פלוני אני הולך דהוא הדין לחצירו יכול לומר לך לי לכרך פלוני למחר: **בש"מא** קש במחובר משבחת לה. ה"נ הו"מ למימר מטעם מוקצה דהא אינו ראוי למאכל צהמה כדאמר לעיל (דף קמא). הקש שלאו משום תלישה נקט לה דאע"ג שמחובר לארץ אין צו אסור תלישה^ו כיון שיש אינו יונק מן הארץ כדמוכח בחולין פרק העור והרעוב (דף קסז: וס) דאמר תאנים שנמקו בלציהן מטמאין טומאת אוכלין והתולש ממנה בשבת חייב חטאת דווקא נמקו אצל יבשו לא וכן משמע בכל הסוגיא דיבשו ונעוקציהן מטמא טומאת אוכלין ואין דינו כלל כמחובר והא דקאמר הכא במחובר משכחת לה היינו משום אסור ייפוי קרקע' כדאמר לעיל התולש עולשין בשבת חייב חטאת בפרק הבונה (לעיל דף קג). והא דפריך בפרק המוילא תפילין (עירובין דף ק: ק) אאילין יבש הא קא גמרי פירי משמע שיש ציבא אסור תלישה אומר רבי דמיייר התם ציבשו הן ולא עוקציהן: **בתיבנא סריא**. והא דאמר לקמן פירק מי שהחשיך (דף קנה:): מפרכין תנן ואספסתא לפני צהמה ומוקי לה בצבנא סריא משמע דחוי לבהמה אומר רבי דמיייר כגון דלא סרי' כולי האי: **א"ל** מת מאי ניהו להביא לו ארון ותביריבין. תימה אמאי לא קאמר למיגו ליה אסא שהיו רגילין להציא אסא למת כדאשכחן צנדה (דף לו:). דשוור אסא מערסא לערסא וי"ל ע"כ צ"ל ארון ותכריכין כדקתני צמתני' צהדיא. מ"ר: האי

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

ושל מה כדך. כגון שכבר היו לאורך אלא שעברו כגון כך וכך הולאתי צבנין זה: **השבוטו שעברו**. לקמן מוקי לה דלא עברו לגמרי שעדיין שכן הפועלים עליו שלא נתנו להן ושל מה בך שעברו לגמרי ואין שכן פועלים עליו: כך וכך הולאתי. אלמא עברו מותרין: **תקשי לך היא**

גופא. צרייתא קמייתא רישא קתני שעברו אסורין וסיפא קתני של מה בך מותרין דהיינו עברו: **אלף**. אילן גדול הוא ובעל ענפים הרבה ושלשה מיני אוכל יש בפירותיו אציונות קפרסין ולולבין: **שאס יש צורגנין**. מע' אמה לע' אמה הולך אפי' בשבת שהכל חשוב כעיר אחת וכל העיר כד' אמות כדאמרין בעירובין (דף כה). וכיון דהוא דבר שיש לו הימנר על ידי תקנה בשבת מותר לאומרו אפילו נמקוס שאין שם ההיתר: **המחזורים**. שא"ל לקצץ בשבת ע"י שום תקנה: **קש**. זנבות השצולים אשטרלי"א: **בציננא סריא**. שאפי' יש מחילות אינו מציא משום דמוקצה הוא: **על עסקי כלה ומס אין**. דחפצי שמם הן אצל על עסקי אחר אפי' דומיא דכלה לא: **בשלמא אחר דומיא דכלה משכחת לה**. דאסור להחשיך כגון לחמוך מן המחומר: **למיגו לה אסא**. דעצדו לה גנא דאסא לכלתא: **אלא עסקי מס מאי היא**. הצאה דארון ותכריכין ואמאי לאחר לא לימא הואיל ואס יש שם מחילות מציא: **למיגו ליה גלימא**. לתקן לו תכריכין דאין הימנר לדבר היום כלל: **ואע"ג דלא**

אצדיל. אסיפא דמתני' מתמה דקתני מציא פירות צידו לקולצן מן המחומר צלה הצדלה: **בין גיטוס שנו**. דאיתא כוס בשדה: **המצדיל בין קודש לחול**. להיכרא צעלמא ללוות את המלך: **ועצדינן לווינן**. ואחר כך אנו מצרכין על הכוס צרכה גמורה דהצדלה וכ"ש דאי אצדיל צתפלה מותר לעשות צרכיו וסחור ומצדיל על הכוס: **ומסלפנין פולס**. חוטצין ענים: **אסייף**. קלי ומשווי כללל: **אי נימא ארישא**. דקתני ת"ק לאיסורא וקאמי אצא שאול לשוויה זה כללל א"כ דכללל לאיסורא ה"ל למימר צהדיא כל שאינו זכאי בלמירה כגון אלו שאינו רשאי לומר לחצירו שכור לי פועלים או צהא לי פירות למואלא שבת אינו רשאי להחשיך מיעדי ליה: **אלא**

ר' אבא לרב אשי יבמערבא אמרינן הכי המבדיל בין קודש לחול ועבדינן צורכין אמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמר המבדיל בין קודש לחול ומסלתינן סילתי: כלל אמר אבא שאול כל שאני וכו': (איבעיא להו) אבא שאול אהייא אילימא ארישא קאי אין מחשיבין על התחום לשכור פועלים להביא פירות האי

התם שבתחומך אפילו בשבת כ"ש שיכול לומר שמור לי למחר ואין לפרש דשאני התם שהן בתחומי אצל אין יכול לומר לחצירו שמור לי פירות שחוץ לתחומך^ז דנראה הוא שאפילו זה יכול לומר מכיון שמותר להחשיך^ח וצ"ל דלא נקט שמואל דוקא לכרך פלוני אני הולך דהוא הדין לחצירו יכול לומר לך לי לכרך פלוני למחר:

בש"מא קש במחובר משבחת לה. ה"נ הו"מ למימר מטעם מוקצה דהא אינו ראוי למאכל צהמה כדאמר לעיל (דף קמא). הקש שלאו משום תלישה נקט לה דאע"ג שמחובר לארץ אין צו אסור תלישה^ו כיון שיש אינו יונק מן הארץ כדמוכח בחולין פרק העור והרעוב (דף קסז: וס) דאמר תאנים שנמקו בלציהן מטמאין טומאת אוכלין והתולש ממנה בשבת חייב חטאת דווקא נמקו אצל יבשו לא וכן משמע בכל הסוגיא דיבשו ונעוקציהן מטמא טומאת אוכלין ואין דינו כלל כמחובר והא דקאמר הכא במחובר משכחת לה היינו משום אסור ייפוי קרקע' כדאמר לעיל התולש עולשין בשבת חייב חטאת בפרק הבונה (לעיל דף קג). והא דפריך בפרק המוילא תפילין (עירובין דף ק: ק) אאילין יבש הא קא גמרי פירי משמע שיש ציבא אסור תלישה אומר רבי דמיייר התם ציבשו הן ולא עוקציהן: **בתיבנא סריא**. והא דאמר לקמן פירק מי שהחשיך (דף קנה:): מפרכין תנן ואספסתא לפני צהמה ומוקי לה בצבנא סריא משמע דחוי לבהמה אומר רבי דמיייר כגון דלא סרי' כולי האי: **א"ל** מת מאי ניהו להביא לו ארון ותביריבין. תימה אמאי לא קאמר למיגו ליה אסא שהיו רגילין להציא אסא למת כדאשכחן צנדה (דף לו:). דשוור אסא מערסא לערסא וי"ל ע"כ צ"ל ארון ותכריכין כדקתני צמתני' צהדיא. מ"ר: האי

מסורת הש"ס

א) נתי' גמ' ס' ס"ז ס"ק י"ד פירוש על זה, ב) לקמן קמא, ג) צלה ו' נשדוך גרס למיגד פי' לתוך וי"א לתפור, ד) נצרכות לג' ע"ש ספחים ק: ע"ש דף קז, ה) נש"ך לע"ל במשנה, ו) נצש"ס לימא אצל ענין ועקב מלמאי ע"ש, ז) ועוד מדשרי גמ'.

רבינו הגנאל

על שדה זו, אבל לא יאמר כך הוצאתי וכן אני עתיד להוציא. ואוקימנא אם נשאר עליו שכירות כמה שעבר אסור לו לומר ואפילו כך הוצאתי, שרצונו לחשב ולידע ככום הנשאר עליו והן חשבונות שצריכין אסור. אמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני הולך למחר, שיש שם בורגנין הולך אפילו בשבת. תנן אין מחשיבין על התחום לשכור פועלין ולהביא פירות, והא משנה היא וקשיא אקשיא בהא, ומקשינן בשלמא לשכור פועלין היינו טעמא דאין מחשיבין על התחום ובשבת אסור לאונורי פועלין, אלא פירות נימא שיש שם מחיצות מותר להביאן ומותר לחשך ולהביאם. ומפרקינן הא דתני אין מחשיבין להביא פירות בפירות מחוברין שאסור לחתוכן בשבת. ועוד אקשינן מהני ר' אורישי. ומפרקינן בלכונא סריא דלא דחי. ותובא מרינן ת"ש מחשיבין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת וכו'. ומפרקינן לה אסא לבי גנא, על עסקי המת נמי למיגר ליה גלימא, לחפור לו תכריכין וחלולו דמשום מצוה התירו רבנן, הא אחרי כגון דברים הללו אסור. אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות ביד. ואקשינן ואע"ג דלא אבדיל, כלומר פושא מלאכה קודם הבדלה, והאמר ר' אלעזר וכו' אסור לעשות מלאכה קודם הבדלה, ואם יש לומר זה שמכריא פירות התפילין ו[ן]הבדיל בתפילתו, והאמר שמואל המבדיל בתפילה צריך שיבדיל על הכוס. ואוקימנא בין הגיתות שנו, כלומר בשעת הגיתות מצוי בשדה בימי הבציר יין והבדיל על הכוס. וסלקא שמעתא שאסור לעשות מלאכה עד שהבדיל ואפילו לא אמר אלא המבדיל בין קודש לחול דין, דהא רב אשי דהוא בחרא אמר כי הוינן בי רב כהנא הוה אמרינן המבדיל בין קודש לחול ואפכנין סילתי, כלומר היינו מתעסקין במלאכה ולא [בנא] רב אשי למעט אלא שאינו צריך לומר הבדלות. כאשר חלקו בפרק ערבי פסחים, אבל צריך להוכיח ברכה בשם ומלכות דלית ג'א:

דלא גרעה מברכת הפירות וברכת המצות, וכן הלכה. כלל אמר אבא שאול כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו. והוצרכנו לדקדק לידע באיזו בבא דמתניתין אמר אבא שאול כלל זה. ואמרין אם על רישא דקתני אין מחשיבין על התחום לשכור פועלין וכו'.

בבא א טור שריע א"וח סומן שז סעף ג:

ל ב ג מיי' פכ"ט מהלכי שבת הלכה ג סגמ שס טוש"ע א"וח סומן שז סעף ח ט:

לא ד מיי' שם הלכה ה סגמ שם טור שריע א"וח סומן שז סעף ג:

לב ה מיי' פכ"ט מהל' שבת הלכה ה סגמ עשין טט טור שריע א"וח סומן ולט סעף י:

לג ו מיי' שם הלכה ו ופ"ב מהלכות תפלה הלכה יב סגמ שם טוש"ע א"וח סרי דלד סעף א:

לד ז מיי' פכ"ט מהל' שבת הל"ג סגמ שם טוש"ע א"וח סומן ולט סעף י:

הגהות הב"ח

א) גמ' כך וכן פועלים השכרתי על שדה: ב) תוס' ד"ה ואין ורי' כדלמרינן פירק קמא דמגילה שלשת אלפים בי בני היה בו וכלל אחד ואי ה' מאות חלונות מעלות עשן: ג) ו"ה אצל ורי' וי' מלי אצא שאול ההשכחה באמירה הימ:

לעזי רש"י

אשטרצי"א [אשטריי"ם]. קש.

מוסף תוספות

א. טפי. דהנכנס לתוך שדהו, [שאין] בה פירות, שהיא צריכה לניד ולעבוד, וכו' נראה ש. מטיבין] לפקח על צרכיה הוא נכנס, וכן המטייל על פתח המדינה. ניכר. מוס' הא"ש. ב. מאי פריך למילתי' דשמואל. מוס' הא"ש. ג. בלומר. מוס' הא"ש. ד. למחר. מוס' הא"ש. ה. לשמור פירות. מוס' הא"ש. ו. משום עוקר דבר מגידולו. רעוב"ל. דההוה ליה חורש. רעוב"ל.

מסורת הש"ס

(א) [תוספת' פייח'] (ב) [לעיל גג:] (ג) לעיל קי' (ד) [ז'ל' ותנן.] (ה) לעיל קנב. ע"ש מנשרין פ"ב מ"ה ע"ש, (ו) ז"ל ימתין [וכ"א במשה], (ז"ת: מנח' כוטיה],

הגהות הב"ח

(א) גב' חזן לחומה לנו אמר רבא דיקא מתני': (ב) שם ומנח' סמיה דרב דת"ר ע"ר: (ג) רש"י ד"ה האי כל וכו' דהתירא דהחשכה מנן: (ד) תוס' ד"ה לעולם אסיפא קאי ואבא שאול אהא קאי דלמר רב יהודה: (ה) ד"ח דיקא וכו' היכי מוכח מינה: (ו) בא"ד וליג' נמי כמתין דהנן רבנן גס כפ"ה ליג' ליה אלא הי"ג:

הגהות הגר"א

[א] גב' [דיקא מתני' ס' עד [ה] מספיקא שרי] תלמי': [ב] שם תומיה דרב ז"ל שמתא':

מוסף רש"י

ימתין עד כדי שיחמו חמין. שאל הינה שבת? שסקימו להחם בשבת, וכן בכל מעשה שבת מנחו חממים שיעור להמתין לערב ככזי שיעשו [וע"ז קכב].

רבינו חננאל

אלא אסיפא קאי.

ואתח' איהו ושווייה ציה כלל'א להציא כל פיו'א צהן: האי כל שאני זכאי להחשיך עליו זכאי אני בזמירתו מיבעי ליה. (א) דהיתר דחשיכה תנן והיתר דלמירה לא תנן והיכי תלי תניא גדל'א תניא: לעולם

אסיפא קאי. כדקאמר'ת ודקשיא לך

אמירה מתיכא קאמר ליה להיתירא דתלי צה החשכה אהא קאי דלמר רב יהודה כו' אלמ'א זכאי אני בזמירתו ואבא שאול ות"ק כול'הו פשיטא להו הא דשמואל וקאמר ליה אבא שאול לת"ק מי לא מודית צהא שאמה מתיר להחשיך דמותר הוא לומר כדשמואל אלמ'א הואיל ומותר לומר מותר להחשיך הלכך אמאי נקטת החשכה לשמור לחוד'א שוי כלל'א למילת'א ואימ'א כל שאני זכאי בזמירתו רשאי אני להחשיך עליו דש"מ הך וש"מ מת וכלה דלא נמי זכאי בזמירתו הוא כדמפרש לקמן והלכך מחשיבין עליו וסיפא דמתני' דקמני מחשיבין על התחום לפקח על עסקי כלה אבא שאול היא: כל'א אמר אבא שאול כו'. והאי נמי זכאי בזמירתו כדקמני סיפא ואומר לו לך למקום פלוני: כסוס מקח. מנה ומחלמים: **בתנאי' נכרי שהציא חליטין בשבת**. כשציל ישראל: לא יספור צהן ישראל. לעולם. וקנס'א הוא משום דמוכח'א מילת'א דבשצילו הוצ'או דאין דרך להציא חליטין אלא בשציל מת: ממקום קרוב צתון התחום: עשו לו ארון. בשציל נכרי או למכור: גב' רב אמר ממקום קרוב ממש. כלומר שידוע לנו צירור הדבר דממקום קרוב צ'או שראינום שהיו צציתו: ושמואל אמר חיישינן שמ'א חוץ לחומה לנו. אפילו הציא מחוץ לעיר אנו מולין להסיר ואומרים שמ'א צתון התחום לנו ערב שבת וסופדין צהן צמו'ל"ש מיד. וחישינן נמי אמרינן לקול'א כדלמרי' צמס' חגיגה (דף טו.) גבי תבולה שעצירה חיישינן שמ'א צאמצטי עיצרה ומותרת לכהונה. ולשמואל הכי קאמר מתני' לא יספור צהן ישראל אש"כ יש תלמות שצ'או ממקום קרוב ולאפוקי צידוע דמחוץ לתחום צ'או: ה"ג דיקא מסנאי כווסיה דשמואל וסניא דקווסיה דרב: יקצר כו ישראל דתלינן מספיקא שמ'א דלנורן נכרי נעשה: סניא כווסיה דרב דספיקא אסור דקמני מחל'ה על מחל'ה ימתין צכדי שיחמו חמין. ואי' צכדי שיחמו חמין מיהא שרי והכ'א תני לא יספור צהן משמע לעולם הכ'א מוכח'א מילת'א אצל צמרנן לא מוכח'א מילת'א כולי האי הואיל ואיכ'א נכרים: צאמצטי קטנא. שיש תלמות ולומר משחשיכה הוחמה על ידי עצדים וקומקומין הרצה: אס יש צה רשות. אדס חשוד שליט: רוחן צה. ישראל מיד די'ש לומר משחשיכה הוחמו חמין לאותו נכרי. לישנ'א אחרית'א גרסינן תניא כוותיה דשמואל ולא גרסי' דייקא מתני' כו' עד מספיקא שרי ומימאי סיעת'א לשמואל מדרבי יהודה דתלינן לקול'א

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנא.

האי' כ'ל שאני רשאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה. תימה הא דכי פריך לעיל האי כל שאני רשאי בזמירתו איני רשאי בחשיכתו מיבעי ליה מכלל דאי הוה תנן הכי הוה אמי שפיר אע"ג דתלי חשיכה בזמירה וי"ל התם שאני דלא הוה תלי תניא גדל'א תניא דלמירה נמי תנינ'א לעיל לא יאמר אדס לחצירו שכור לי פועלים אצל שהת'א תלי תניא גדל'א תניא דהיתר אמירה לא תניא אצל היתר החשכה תניא:

לעולם אסיפא קאי (ד) **דאמר רב יהודה אמר שמואל** מותר אדם לומר לחבירו שמור ל"י פירות שבתחומך. אע"פ שהוא אינו יכול לילך לשומרו יכול לומר לחבירו לשמור ומתנינן הכי קאמר כל שאני זכאי בזמירתו כגון לפקח על עסקי כלה ועל עסקי מת ויכול לומר לחצירו לעשות למחר רשאי אני להחשיך עליו וכ"ש מה שאני זכאי לומר לעשות היום כמו שמור לי פירות שבתחומך אע"פ שאני רשאי לילך שם היום דמותר להחשיך עליו:

אין מחשיבין ע" התחום להביא בהמה. יש ספרים דגרסי מחשיבים לפי שש"ס יש שם צורגניס הולך ומציאה וצמוספת'א גרם אין מחשיבין וי"ל דאיידי צצהמה שאינה יכולה לצ'א צרגליה כגון טלה קטן אש"כ ישאזוה צמק'א שאפילו יש מחליות אינו רשאי להציא דאסור לטלטל צעלי חיים שהם מוקלים: **נכרי שהביא חל"ים בשבת לא יספור בהן ישראל**. לא כפי' הקונטרס עולמית מדפריך בגמרא גבי עשה נכרי ארון וספר לו קצר יקצר כו ישראל אמאי הכ'א נמי נימ'א ימתין צכדי שיעשו ואמאי קאמר נמי אי לאו דקאי אחלילים על כן נראה דלא יספור צהן ישראל היינו עד כדי שיצ'או דתסם חלילים אין מציאין אותן לשם אדס אחד אלא לשם כמה צני אדס:

הקונטרס עולמית מדפריך בגמרא גבי עשה נכרי ארון וספר לו קצר יקצר כו ישראל אמאי הכ'א נמי נימ'א ימתין צכדי שיעשו ואמאי קאמר נמי אי לאו דקאי אחלילים על כן נראה דלא יספור צהן ישראל היינו עד כדי שיצ'או דתסם חלילים אין מציאין אותן לשם אדס אחד אלא לשם כמה צני אדס:

אא"כ באו ממקום קרוב. תימה לרבי מה מהני שצ'א ממקום קרוב הלא הצי'אם דרך רה"ר ומה לי ארון וקצר שנעשו בשבת ומה לי חלילים שהוצ'או דרך רה"ר וי"ל דהצי'א ממקום קרוב לא מהני כל כן הצ'אמו: דייקא מתניתין כוותיה דשמואל כו' יקבר בו ישראל אש"א **מספיקא שרי**. תימ'א היכי (א) מוכיחנ'א מינה דמספיקא שרי וה'א מוקמ'א לה צעומד צאיסרטי'א דודאי לנורן נכרי נעשה מיורו אומר רבי דל"ג ליה לה'א דקמני עשו לו ארון כו' ול"ג נמי בצמוך (א) ת"כ גס צפי' הקונט' ל"ג אלא ה"ג דיקא נמי ^אממתני' עיר שיראל ונכרים דרים צה כו' ומשנה היא צמסכת מכשירין (פ"צ משנה ה) ר'א יהודה אומר אס יש צה רשות רוחן צה מיד אלמ'א תלינן להמיר כמו כן גצי חליטין יש תלמות דהיתר ולומר חוץ לחומה לנו. מ"ר:

^{עד} אבר שומטין את הכר מתחתיו ומטילין שימתין

וריש'א לא קשי'א ליה כיין דמחל'ה על מחל'ה דאי בשציל ישראל ונכרים הוחמו שהרי לא לאדס אחד לצדו הוחמו דנימ'א ספיקא לנכרי ספק לישראל ולשון זה נראה לי עיקר. ורצותי נמי לא גרסי לעיל לה'א דקמני עשה נכרי את הארון עד מספיקא שרי ומינה לא מפרשי'א לה כדפרשית: **ימסין צכדי שיעשו**. נהי דלא מוכח'א מילת'א מיהו י"ל שמ'א בשציל ישראל נעשה: צעומד. הקצר צאיסרטי'א שאין דרך ישראל ליקצר שם דודאי לא נעשה בשציל ישראל: ארון מאי איכ'א **למימר**. להוכיח דלא בשציל ישראל נעשה: צמוט'ל הארון: על קצרו. של נכרי צאיסרטי'א דמוכח דלשם אותו קצר נעשה הארון: **בתנאי' ומדיחין**. צמים: שלא יזין כו אצ'ר. לא יציגיה לו ידו או רגלו או ריסי עיניו: שימתין

עין משפט ונר מצוה

לה א (מ"י פ"כד מהל' שבת) סמג לאון סה טו"ש"ע אור"ח סימן טז סעיף י:
לו ב מ"י שם הלכה ג סמג שם טו"ש"ע אור"ח סימן טז סעיף א:
לו ג מ"י שם טור שו"ע שם סעיף ב:
לה ד ה מ"י שם הל"ה טו"ש"ע שם סעיף ג וסימן טז סעיף ט:
לז ו ז מ"י פ"ו מהל' שבת הל"ו סמג שם טו"ש"ע אור"ח סימן שכה סעיף טו:
ז ח מ"י שם הלכה ז טו"ש"ע שם סעיף טז:
מא ט י ב מ"י שם הל' ה טור שו"ע שם סעיף יד:

מב ל מ"י פ"ו מהל' שבת הלכה ט סמג שם טו"ש"ע אור"ח סימן שי'א סעיף ז:

מוסף תוספות

א. ה"ג רש"י בחד לישנא.
מוס' ה"לש"ט. ב. כותיה דשמואל, דתנן. מוס' ה"לש"ט. ג. דיויק מד' יהודה דאמר. מוס' ה"לש"ט.

רבינו חננאל (המשך)

ישראל ולמה לא ימתין בכדי שיביאו, או דלמ'א משום דלא ידעינן מהיכן באו, ועוד המותר לספור בהן ביום ראשון ובשאר ימי החול או לאו, ומה פירק לו הלא אפילו אם המת מונח בדרך צריך להמתין בכדי שיחפור בקבר והורו קושין לרבותיה, וכן בארנו ליסב'רה לן מין. ועוד דדיקא ממתינן חותיה, שרובן ישראל הם או לא, כי אם רובן גוים למה צריך להמתין והלא לענינן מרחץ אמרו מותר לחרוץ בה מיד. השמואל אמר חיישינן שבא חוץ לחומה לנו, ואע"ג דאיסורא הוא וקיי"ל הילכתא כרב באיסורי, הכא הילכתא כשמואל דדיקא ממתינן חותיה, דתנן במסכת מכשירין עיר של ישראל, וגוים דרין בחוכה, והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב גוים מותר לחרוץ בה מיד, אם רוב ישראל ימתין עד בכדי שיחמו חמין, מחצה דרב יהודה מאי רשות אומר באמצעי קטנה ואם יש רשות רוחן בה מיד, ומפרש רב יצחק בריה דרב יהודה מאי רשות כגון אדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין שדומה לרוב גוים שאין ימתין בכדי שיעשו. ומפרק עול'א כגון בוני מת המוטל באיסרטא דמוכח'א מילת'א שזה הקבר לזה הגוי נחפר שדומה לרוב גוים שאין צריך להמתין בכדי שיעשו. תוב אקשנין תינח קבר, ארון מאי. ופירק ר' אב'הו בארון המוטל על הקבר שנמצא הארון בקבר.

^[א] נראה דזה הוא שאלה לביטו וי"ל ימש' לן מין (ואולי שאל מח'א רב האי לאון) והמשווע מסת' צה וצ'אמת שאלת התסם היא ח'י תשובה.